

1995 METŲ KONVENCIJA DĖL JUNGTINIŲ TAUTŲ IR JOMS PRISKIRTO PERSONALO APSAUGOS

Valstybės, šios Konvencijos šalys,
būdamos giliai susirūpinusios dėl didėjančio mirties ir sužalojimo faktų, kaip tyčinių Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo užpuolimų rezultato, skaičiaus,
atsižvelgdamos į tai, kad Jungtinių Tautų vardu veikiančio personalo užpuolimai ar kitoks netinkamas elgesys jo atžvilgiu, nesvarbu kas jį beįvykdytų, yra nepateisinamas ir nepriimtinas,
pripažindamos, kad Jungtinių Tautų operacijos vykdomos tarptautinės bendrijos labui ir laikantis Jungtinių Tautų Chartijoje išdėstytų principų bei tikslų,
patvirtindamos Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo indėlio į Jungtinių Tautų pastangas prevencinės diplomatijos, taikdarystės, taikos palaikymo, taikos atkūrimo, humanitarinės ir kitokiose operacijose svarbą,
suprasdamos esamus susitarimus, skirtus Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo saugumui užtikrinti, įskaitant veiksmus, kurių šiuo klausimu imasi pagrindiniai Jungtinių Tautų organai,
pripažindamos, kad esamos Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo apsaugos priemonės yra nepakankamos,
patvirtindamos, kad Jungtinių Tautų operacijų veiksmingumas ir saugumas yra sustiprinamas tik tokiais atvejais, kai jos atliekamos priimančiajai valstybei sutikus ir jai bendradarbiaujant,
kreipdamosi į visas valstybes, kuriose yra Jungtinių Tautų ir joms priskirtas personalas, ir į visas kitas, iš kurių šis personalas gali gauti paramą, suteikti visapusišką pagalbą siekiant vykdyti ir įgyvendinti Jungtinių Tautų operacijų mandatą,
būdamos įsitikinusios, kad būtina skubiai priimti reikiamas ir veiksmingas Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo užpuolimų prevencijos priemones bei priemones nubausti tuos, kurie įvykdė užpuolimus,
s u s i t a r ė:

1 straipsnis

Šioje Konvencijoje vartojamos sąvokos:

- a) „Jungtinių Tautų personalas“ – tai
 - i) asmenys, Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus paskirti ar nusiųsti dalyvauti Jungtinių Tautų operacijoje kaip kariniai, policijos ar civiliai pareigūnai,
 - ii) kiti Jungtinių Tautų, jų specializuotų agentūrų ar Tarptautinės atominės energijos agentūros pareigūnai ir ekspertai, atliekantys savo pareigas Jungtinių Tautų operacijos vykdymo vietoje;
- b) „priskirtas personalas“ – tai:
 - i) asmenys, paskirti vyriausybės ar tarpvyriausybinių organizacijos pagal susitarimą su kompetentingu Jungtinių Tautų organu,
 - ii) asmenys, paskirti Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus, specializuotos agentūros ar Tarptautinės atominės energijos agentūros,
 - iii) asmenys, nusiųsti nevyriausybinių humanitarinės organizacijos ar agentūros pagal susitarimą su Jungtinių Tautų Generaliniu Sekretoriumi, specializuota agentūra ar Tarptautine atominės energijos agentūra, siekiant suteikti paramą įgyvendinant Jungtinių Tautų operacijos mandatą;
- c) „Jungtinių Tautų operacija“ – tai pagal Jungtinių Tautų Įstatus Jungtinių Tautų kompetentingo organo inicijuota operacija, vykdoma Jungtinėms Tautoms vadovaujant bei kontroliuojant:
 - i) operacijos, kuriomis siekiama palaikyti ar atkurti taiką ir saugumą, arba

- ii) operacijos, kuriose dalyvaujančio personalo saugumui gresia ypatingas pavojus, kaip paskelbia Saugumo Taryba ar Generalinė Asamblėja;
- d) „priimančioji valstybė“ – tai valstybė, kurios teritorijoje vykdoma Jungtinių Tautų operacija;
- e) „tranzito valstybė“ – tai valstybė, kita nei priimančioji, kurios teritorija juda ar kurioje laikinai yra Jungtinių Tautų ir joms priskirtas personalas ar jam priklausanti įranga, kai tai yra susiję su Jungtinių Tautų operacija.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši Konvencija taikoma Jungtinėms Tautoms ir joms priskirtam personalui, taip pat Jungtinių Tautų operacijoms, apibrėžtoms 1 straipsnyje.
2. Ši Konvencija netaikoma Jungtinių Tautų operacijoms, kurios yra vykdomos pagal Saugumo Tarybos sprendimą kaip jėgos panaudojimas pagal Jungtinių Tautų Įstatų VII skyrių, pagal kurį bet kokio personalo nariai dalyvauja kaip kombatantai prieš organizuotas ginkluotąsias pajėgas ir pagal kurį taikoma tarptautinė ginkluotų konfliktų teisė.

3 straipsnis

Atpažinimas

1. Kariniai ir policijos Jungtinių Tautų operacijos padaliniai bei jų kelių transporto priemonės, laivai bei orlaiviai turi turėti atpažinimo ženklus. Kitas personalas, kelių transporto priemonės, laivai ir orlaiviai, dalyvaujantys Jungtinių Tautų operacijoje, turi turėti atitinkamus atpažinimo ženklus, jeigu Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius nenusprendė kitaip.
2. Visas Jungtinių Tautų ir joms priskirtas personalas turi turėti atitinkamus asmens dokumentus.

4 straipsnis

Susitarimai dėl operacijos statuso

Priimančioji valstybė ir Jungtinės Tautos kaip galima skubiau turi sudaryti susitarimus dėl Jungtinių Tautų operacijos bei viso joje dalyvaujančio personalo statuso, įskaitant, be kita ko, nuostatas dėl operacijos karinių ir policijos padalinių privilegijų ir imunitetų.

5 straipsnis

Tranzitas

Tranzito valstybė turi užtikrinti nepertraukiamą Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo bei jo įrangos tranzitą į ir iš priimančiosios valstybės.

6 straipsnis

Įstatymų ir taisyklių laikymasis

1. Neapribojant privilegijų ir imunitetų ar reikalavimų, nustatančių jų pareigas, Jungtinių Tautų ir joms priskirtas personalas:
 - a) laikosi priimančiosios valstybės ir tranzito valstybės įstatymų ir taisyklių; ir
 - b) susilaiko nuo bet kokio veiksmo ar veiklos, kuri yra nesuderinama su bešališku ir tarptautiniu jų pareigų pobūdžiu.
2. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius imasi visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad šių įsipareigojimų būtų laikomasi.

7 straipsnis.**Pareiga užtikrinti Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo apsaugą ir saugumą**

1. Jungtinės Tautos ir joms priskirtas personalas, jų įranga ir patalpos negali būti užpuolimo ar kitokio veiksmo, kliudančio jiems įgyvendinti savo mandatą, objektu.

2. Valstybės, Konvencijos šalys, turi imtis visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo apsaugą ir saugumą. Ypatingai valstybės, Konvencijos šalys, privalo imtis visų reikiamų priemonių siekiant apsaugoti Jungtinių Tautų ir joms priskirtą personalą, esantį jų teritorijose, nuo nusikaltimų, išvardytų 9 straipsnyje.

3. Valstybės, Konvencijos šalys, privalo atitinkamai bendradarbiauti su Jungtinėmis Tautomis ir kitomis valstybėmis, Konvencijos šalimis, siekiant įgyvendinti šią Konvenciją, ypač tais atvejais, kai priimančioji valstybė pati negali imtis priemonių, kurių yra reikalaujama.

8 straipsnis**Pareiga paleisti ar sugrąžinti sulaikytą ar įkalinimą Jungtinių Tautų ar joms priskirtą personalą**

Išskyrus tuos atvejus, kai galiojančiame pajėgų statuso susitarime nustatyta kitaip, jei Jungtinių Tautų ar joms priskirtas personalas sulaikomas ar įkalinamas jam vykdant savo pareigas, kai jis yra atpažintas, negali būti kvočiamas ir turi būti nedelsiant paleistas ir sugrąžintas Jungtinėms Tautoms ar kitoms atitinkamoms institucijoms. Kol personalas bus paleistas, su juo turi būti elgiama pagal visuotinai pripažintus žmogaus teisių standartus bei 1949 m. Ženevos konvencijų principus ir dvasią.

9 straipsnis**Nusikaltimai prieš Jungtinių Tautų ir joms priskirtą personalą**

1. Tyčiniai nusikaltimai:

a) nužudymas, žmonių pagrobimas ar kitoks pasikėsinimas į asmens ar Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo laisvę;

b) smurtinis Jungtinių Tautų ar joms priskirto personalo tarnybinių patalpų, privataus būsto ar transporto priemonių užpuolimas, keliantis grėsmę personalui ar jo asmeniui arba jų laisvei;

c) grasinimas įvykdyti tokį užpuolimą, siekiant priversti fizinį ar juridinį asmenį atsisakyti kokių nors veiksmų;

d) pasikėsinimas užpulti; ir

e) bendrininkavimo tokiam užpuolime ar pasikėsinime užpulti arba bendrininkavimo organizuojant ar užsakant tokį užpuolimą veikla kiekvienoje valstybėje, Konvencijos šalyje, laikoma nusikaltimu pagal jos nacionalinę teisę.

2. Kiekviena valstybė, Konvencijos šalis, baudžia už nusikaltimus, išvardytus šio straipsnio 1 dalyje, atsižvelgdama į jų pavojingumą.

10 straipsnis**Jurisdikcijos nustatymas**

1. Kiekviena valstybė, Konvencijos šalis, imasi priemonių, būtinų nustatyti jos jurisdikciją nusikaltimų, išvardytų 9 straipsnyje, atžvilgiu šiais atvejais:

a) kai nusikaltimas yra padaromas tos valstybės teritorijoje arba joje registruotame laive ar orlaivyje;

b) kai įtariamas nusikaltimo padarymu asmuo yra tos valstybės pilietis.

2. Valstybė, Konvencijos šalis, taip pat gali nustatyti savo jurisdikciją tokių nusikaltimų atžvilgiu šiais atvejais:

a) kai jie padaromi nuolat toje valstybėje gyvenančių asmenų, neturinčių pilietybės;

b) kai jie padaromi tos valstybės piliečių atžvilgiu; arba

c) kai jie padaromi siekiant priversti tą valstybę veikti ar susilaikyti nuo kokio nors veiksmo.

3. Kiekviena valstybė, Konvencijos šalis, nustačiusi savo jurisdikciją pagal šio straipsnio 2 dalį, privalo apie tai pranešti Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui. Jei valstybė, Konvencijos šalis, vėliau tos jurisdikcijos atsisako, ji privalo apie tai pranešti Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

4. Kiekviena valstybė, Konvencijos šalis, imasi būtinų priemonių savo jurisdikcijai nustatyti 9 straipsnyje išvardytų nusikaltimų atžvilgiu, kai įtariamas nusikaltimo padarymu asmuo yra jos teritorijoje ir ji jo neišduoda pagal 15 straipsnį kitoms valstybėms, Konvencijos šalims, kurios nustatė savo jurisdikciją pagal 1 ir 2 šio straipsnio dalis.

5. Ši Konvencija neatmeta baudžiamosios jurisdikcijos, kuri yra vykdoma pagal nacionalinę teisę.

11 straipsnis

Nusikaltimų prieš Jungtinių Tautų ir joms priskirtą personalą prevencija

Valstybės, Konvencijos šalys, bendradarbiauja nusikaltimų, išvardytų 9 straipsnyje, prevencijos srityse šiais būdais:

a) imdamosi visų praktikoje naudojamų priemonių siekiant sukliudyti tokių nusikaltimų rengimui bei padarymui jų teritorijoje ar kitose teritorijose; ir

b) keisdamosi informacija pagal savo nacionalinę teisę ir koordinuodamos administracinius bei kitokius reikiamus veiksmus siekiant sukliudyti tokių nusikaltimų padarymui.

12 straipsnis

Informacijos perdavimas

1. Pagal nacionalinės teisės nustatytus reikalavimus valstybė, Konvencijos šalis, kurios teritorijoje buvo padarytas nusikaltimas, numatytas 9 straipsnyje, jei ji turi pagrindą manyti, kad nusikaltimo padarymu įtariamas asmuo iš jos teritorijos pabėgo, praneša Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui bei suinteresuotai ar suinteresuotoms valstybėms visas su nusikaltimo padarymu susijusias aplinkybes ir visus galimus duomenis apie nusikaltimo padarymu įtariamą asmenį.

2. Kada bebūtų padarytas nusikaltimas, numatytas 9 straipsnyje, bet kuri valstybė, Konvencijos šalis, turinti duomenų apie nusikaltimo auką ir jo aplinkybes, stengiasi pagal nacionalinės teisės nustatytus reikalavimus išsamiai ir nedelsdama pateikti juos Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir suinteresuotai ar suinteresuotoms valstybėms.

13 straipsnis

Priemonės persekiojimui ar ekstradicijai užtikrinti

1. Esant akivaizdžioms aplinkybėms valstybė, Konvencijos šalis, kurios teritorijoje yra nusikaltimo padarymu įtariamas asmuo, pagal nacionalinės teisės nustatytus reikalavimus imasi atitinkamų priemonių tokio asmens persekiojimui ar ekstradicijai užtikrinti.

2. Apie priemones, kurių, laikantis nacionalinės teisės nustatytų reikalavimų, buvo imtasi pagal šio straipsnio 1 dalį, nedelsiant pranešama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui bei tiesiogiai ar per Generalinį Sekretorių šioms valstybėms:

a) valstybei, kurioje buvo padarytas nusikaltimas;

b) valstybei ar valstybėms, kurių pilietis yra nusikaltimo padarymu įtariamas asmuo, arba, jei toks asmuo neturi pilietybės, valstybei, kurios teritorijoje jis/ji nuolat gyvena;

c) valstybei ar valstybėms, kurių pilietis yra auka; ir

d) kitoms suinteresuotoms valstybėms.

14 straipsnis

Nusikaltimo padarymu įtariamų asmenų persekiojimas

Valstybė, Konvencijos šalis, kurios teritorijoje yra nusikaltimo padarymu įtariamasis asmuo, jei jo neišduoda, nedarydama išimčių ir neatidėliodama perduoda bylą savo kompetentingoms institucijoms persekiojimui vykdyti pagal tos valstybės įstatymus. Institucijos sprendimą priima taip pat, kaip ir sunkaus nusikaltimo, numatyto tos valstybės įstatymuose, atveju.

15 straipsnis

Nusikaltimo padarymu įtariamų asmenų ekstradicija

1. Jeigu nusikaltimų, išvardytų 9 straipsnyje, neapima valstybių, Konvencijos šalių, sudarytos ekstradicijos sutartys, jie laikomi į jas įtrauktais. Valstybės, Konvencijos šalys, įtraukia tuos nusikaltimus kaip veiklą, pagal kurią išduodami nusikaltėliai, į visas tarp jų sudarytas ekstradicijos sutartis.

2. Jeigu valstybė, Konvencijos šalis, kuri laiko, kad ekstradicija priklauso nuo galiojančios sutarties, gauna kitos valstybės, Konvencijos šalies, kuri nėra sudariusi ekstradicijos sutarties, prašymą ekstradicijai, ši Konvencija gali būti laikoma teisiniu pagrindu ekstradicijai tų nusikaltimų atžvilgiu. Ekstradicijos reikalavimus nustato tos valstybės, kurios yra prašoma, nacionaliniai įstatymai.

3. Valstybės, Konvencijos šalys, kurios nelaiko, kad ekstradicija priklauso nuo galiojančių sutarčių, tarpusavyje tokius nusikaltimus laiko veikla, už kurią taikoma ekstradicija pagal valstybės, kurios yra prašoma, nacionalinių įstatymų nustatytus reikalavimus.

4. Už kiekvieną iš tų nusikaltimų ekstradicija taikoma ne tik toje vietovėje, kurioje jie buvo padaryti, bet ir valstybių, Konvencijos šalių, teritorijose, kurioms jos nustatė savo jurisdikciją pagal 10 straipsnio 1 ir 2 dalis.

16 straipsnis

Abipusė pagalba baudžiamosiose bylose

1. Valstybės, Konvencijos šalys, teikia viena kitai kuo didesnę pagalbą baudžiamosiose bylose, iškeltose dėl nusikaltimų, išvardytų 9 straipsnyje, įskaitant pagalbą parodymams, reikalingiems tyrimui, gauti. Valstybės, kurios yra prašoma, nacionalinė teisė taikoma visais atvejais.

2. 1 dalies nuostatos neturi daryti įtakos abipusės pagalbos įsipareigojimams, nustatytiems kitų sutarčių.

17 straipsnis

Teisingas elgesys

1. Kiekvienam asmeniui, kurio atžvilgiu buvo pradėtas tyrimas ar procesas dėl nusikaltimų, išvardytų 9 straipsnyje, garantuojamas teisingas elgesys, teisingas teisminis procesas ir visiškai jos ar jo teisių apsauga visose tyrimo ar proceso stadijose.

2. Kiekvienas nusikaltimo padarymu įtariamasis asmuo turi teisę:

a) nedelsdamas susisiekti su artimiausiu atitinkamu valstybės ar valstybių, kurių pilietis jis yra ar kuriose gali būti ginamos jo teisės, arba, jei toks asmuo neturi pilietybės, valstybės, kurioje, jam prašant, būtų ginamos jo teisės, atstovu; ir

b) būti tokio valstybės ar valstybių atstovo aplankytas.

18 straipsnis

Pranešimas apie bylos baigtį

Valstybė, Konvencijos šalis, kurioje buvo persekiojamas nusikaltimo padarymu įtariamas asmuo, apie bylos baigtį praneša Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris apie tai informuoja kitas valstybes, Konvencijos šalis.

19 straipsnis **Platinimas**

Valstybės, Konvencijos šalys, įsipareigoja platinti šią Konvenciją kiek įmanoma plačiau, svarbiausia įtraukiant jos analizę, taip pat atitinkamas tarptautinės humanitarinės teisės nuostatas, esančias jų karinio rengimo programose.

20 straipsnis **Nuostatos, ribojančios kitų dokumentų galiojimo panaikinimo apimtį**

Ši Konvencija nepažeidžia:

- a) tarptautinės humanitarinės teisės ir visuotinai pripažintų žmogaus teisių standartų, esančių tarptautiniuose dokumentuose, taikymo Jungtinių Tautų operacijoms, Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo apsaugai ar šio personalo įsipareigojimui laikytis tos teisės ir standartų;
- b) valstybių teisių ir pareigų pagal Jungtinių Tautų Įstatus dėl leidimo asmenims atvykti į jų teritoriją;
- c) Jungtinių Tautų ir joms priskirto personalo įsipareigojimo veikti pagal Jungtinių Tautų mandato nuostatas;
- d) valstybių, kurios savanoriškai nusiuntė personalą dalyvauti Jungtinių Tautų operacijoje, teisės atšaukti jį iš tos operacijos; arba
- e) teisės į atitinkamą kompensaciją, mokamą mirties, sužalojimo ar ligos atveju taikos palaikymo operacijoje dalyvaujantiems asmenims, kuriuos valstybės savanoriškai nusiuntė dalyvauti Jungtinių Tautų operacijose.

21 straipsnis **Teisė į savigyną**

Jokios šios Konvencijos nuostatos neturi būti aiškinamos, kaip atimančios savigynos teisę.

22 straipsnis **Ginčų sprendimas**

1. Bet koks dviejų ar kelių valstybių, Konvencijos šalių, ginčas dėl šios Konvencijos aiškinimo ar taikymo, neišspręstas derybų keliu, vienos iš jų prašymu perduodamas arbitražui. Jeigu, praėjus šešiams mėnesiams nuo prašymo pateikimo dienos, Šalys dėl arbitražo sudarymo nesusitaria, viena iš jų gali perduoti ginčą nagrinėti Tarptautiniam Teisingumo Teismui pagal jo Įstatus.

2. Kiekviena valstybė, Konvencijos šalis, pasirašydama, ratifikuodama, priimdama ar patvirtindama šią Konvenciją arba prie jos prisijungdama, gali pareikšti, kad nėra saistoma šio straipsnio visos 1 dalies arba atitinkamos jos dalies. Kitos valstybės, Konvencijos šalys, neturi būti saistomos 1 šio straipsnio dalies ar atitinkamos jos dalies kiekvienos valstybės, Konvencijos šalies, kuri padarė tokią išlygą.

3. Kiekviena valstybė, Konvencijos šalis, padariusi išlygą pagal šio straipsnio 2 dalį, bet kuriuo metu gali jos atsisakyti apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

23 straipsnis **Aptarimo susitikimai**

Vienos ar kelių valstybių, Konvencijos šalių, prašymu bei daugumai jų pritarus, Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius sušaukia valstybių, Konvencijos šalių, susitikimą, kurio metu aptariami Konvencijos įgyvendinimo klausimai bei iškilusios jos taikymo problemos.

24 straipsnis **Pasirašymas**

Šią Konvenciją visos valstybės gali pasirašyti iki 1995 m. gruodžio 31 d. Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke.

25 straipsnis **Ratifikavimas, priėmimas arba patvirtinimas**

Ši Konvencija turi būti ratifikuota, priimta arba patvirtinta. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

26 straipsnis **Prisijungimas**

Prie šios Konvencijos gali prisijungti bet kuri valstybė. Prisijungimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

27 straipsnis **Įsigaliojimas**

1. Ši Konvencija įsigalioja praėjus trisdešimčiai dienų po to, kai Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui deponuojamas dvidešimt antras ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentas.

2. Kiekvienai valstybei, ratifikavusiai, priėmusiai ar patvirtinusiai šią Konvenciją arba prie jos prisijungusiai, ji įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai ta valstybė deponuoja ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentus.

28 straipsnis **Denonsavimas**

1. Valstybė, Konvencijos šalis, gali denonsuoti šią Konvenciją apie tai raštu pranešdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

2. Denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams po to, kai Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius gavo tokį pranešimą.

29 straipsnis **Tekstų autentiškumas**

Šios Konvencijos, kurios tekstai arabų, kinų, anglų, prancūzų, rusų ir ispanų kalbomis turi vienodą teisinę galią, teksto originalas deponuojamas Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris patvirtintas kopijas nusiunčia visoms valstybėms.
